

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

2014 M. SAUSIO 1 D. – 2014 M. VASARIO 28 D.

**APŽVALGĄ PARENGĖ: LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO
TEISMO TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS**

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

(2014 m. sausio 1 d. – 2014 m. vasario 28 d.)

Turinys

APMOKESTINIMAS	3
2014 m. vasario 6 d. prejudicinis sprendimas	3
Dėl vienoje valstybėje narėje įsisteigusio ir siekiančio susigrąžinti kitoje valstybėje narėje sumokėtą PVM apmokestinamojo asmens pripažinimo neturiniu padalinio pastarojoje valstybėje	4
2014 m. vasario 6 d. prejudicinis sprendimas	5
Dėl teisės į PVM atskaitą įgyvendinimo sąlygų taikant taip vadinamą „atvirkštinio apmokestinimo“ sistemą.....	5
Dėl pakartotinio mokestinio patikrinimo ir teisinio saugumo principo	6
LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS	7
2014 m. sausio 16 d. prejudicinis sprendimas	7
Dėl reikalavimo tauriųjų metalų gaminius papildomai paženklinėti Lietuvos vartotojams suprantamais ženklais, kai šie gaminiai jau yra paženklinėti kitos valstybės narės kompetentingų institucijų šios valstybės narės teisės aktų nustatyta tvarka.....	8
MUITINĖS VEIKLA	9
2014 m. vasario 27 d. prejudicinis sprendimas	9
Dėl muitinės teisės ekstrapoliuoti vienoje muitinės deklaracijoje nurodytų prekių dalinio patikrinimo, atlikto paėmus jų pavyzdžius, rezultatus to paties deklaranto pateiktose ankstesnėse deklaracijose nurodytoms prekėms, kurių patikrinimas nebuvo ir dėl prekių išleidimo į laisvą rinką nebegali būti atliktas.....	10
ŽEMĖS ŪKIS	11
2014 m. vasario 27 d. prejudicinis sprendimas	11
Dėl sąvokos „tyčinis įsipareigojimų nesilaikymas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnio 1 dalį ir Reglamento Nr. 1975/2006 23 straipsnį.....	12
Dėl paramos gavėjo naudai veikusio trečiojo asmens atliktų veiksmų, pripažįstamų „tyčiniu įsipareigojimų nesilaikymu“, pripažinimo paramos gavėjo veiksmis	12
LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ	13
2014 m. sausio 30 d. prejudicinis sprendimas	13
Dėl <i>vidaus ginkluoto konflikto</i> apibrėžimo pagal Direktyvą 2004/83/EB	14
KONKURENCIJA	15
2014 m. vasario 27 d. sprendimas	15
Dėl teisės susipažinti su tyrimo dėl konkurencijos teisės pažeidimo medžiaga, siekiant ją panaudoti byloje dėl žalos, kylančios iš konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo	15
APLINKA	17
2014 m. sausio 23 d. prejudicinis sprendimas	17
Dėl Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies taikymo kruiziniam laivams.....	18
Dėl <i>Marpol</i> konvencijos 73/78 VI priedo poveikio Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies galiojimui bei taikymo sričiai	18

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir Teisingumo Teismas, ETT) procesinių sprendimų santraukos. Šis dokumentas yra skirtas tik informavimui ir Vyriausybės administracinis teismas neprisiima atsakomybės už šių procesinių dokumentų vertimus. Oficialius ir išsamius sprendimų tekstus galite rasti Teisingumo Teismo interneto svetainėje <http://curia.europa.eu/> ir Europos Sąjungos teisės interneto svetainėje <http://eur-lex.europa.eu/>.

APMOKESTINIMAS

2014 m. vasario 6 d. prejudicinis sprendimas byloje *E.ON Global Commodities SE prieš Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor* (C-323/12)

Terminai: Aštuntoji direktyva¹ – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema – Kitoje valstybėje narėje reziduojantys apmokestinamieji asmenys – PVM grąžinimo taisyklės – Apmokestinamieji asmenys, paskyrę atstovą mokesčių tikslais pagal nacionalines nuostatas, galiojusias prieš įstojant į Sąjungą – Netaikymas – „Apmokestinamojo asmens, kuris nėra įsikūręs šalies teritorijoje“ sąvoka – Padalinio nebuvimo sąlyga – Prekių tiekimo arba paslaugų teikimo nebuvimo sąlyga – Elektros tiekimas apmokestinamiesiems prekybininkams – PVM direktyva² – 171 straipsnis.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
9. Mokestiniai ginčai; 9.3. Pridėtinės vertės mokestis; 9.3.5. Pridėtinės vertės mokesčio atskaita; 9.6. Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimas (įskaitymas).

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas Vokietijoje įsteigtos bendrovės *E.ON Global Commodities SE* (toliau – E.ON) ginčas su Rumunijos mokesčių administratoriumi dėl E.ON sumokėto pirkimo pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) vykdant sandorius Rumunijoje grąžinimo.

Nustatyta, kad E.ON, Rumunijos rinkoje esanti nuo 2005 m. spalio mėn., vykdo energijos prekybos veiklą. Siekdama įvykdyti kitoje nei Rumunija valstybėje įsisteigusiam apmokestinamajam asmeniui taikomus reikalavimus pagal Rumunijos nacionalinę teisę, E.ON paskyrė *SC Haarmann, Hemmelrath & Partner Management Consulting SRL* (toliau – *Haarmann*) atstove mokesčių tikslais Rumunijoje. *Haarmann* yra pagal Rumunijos teisę įsteigtas juridinis asmuo, turintis savo buveinę Bukarešte ir įregistruotas kaip PVM mokėtojas Rumunijoje. Kaip E.ON atstovė mokesčių tikslais *Haarmann* sudarė sutartis su Rumunijos juridiniais asmenimis. Kadangi pareiga turėti atstovą mokesčių tikslais buvo panaikinta, kai Rumunija tapo Sąjungos nare, nuo 2007 m. sausio 1 d. *Haarmann* nustojo rašyti mokesčines sąskaitas E.ON vardu. Tačiau *Haarmann* ir toliau atstovavo E.ON Rumunijoje, be kita ko, palaikant santykius su mokesčių administratoriumi.

E.ON norėjo atskaityti jos sumokėtą PVM pagal komercinių partnerių, Rumunijos juridinių asmenų, kaip paslaugų teikėjų, išrašytas sąskaitas faktūras. 2008 m. birželio 30 d. E.ON pateikė prašymą grąžinti 5 118 071 RON PVM už 2007 kalendorinius metus pagal Aštuntąją direktyvą ir atitinkamas nacionalinės teisės aktų nuostatas. Tačiau mokesčių administratorius atmetė šį prašymą grąžinti PVM, teigdamas, jog PVM grąžinamas apmokestinamiesiems asmenims, kurie neįsiregistravę kaip PVM mokėtojai ir kuriems netaikoma pareiga įsiregistruoti kaip PVM mokėtojams Rumunijoje, o E.ON ir toliau Rumunijoje atstovavo mokesčių tikslais *Haarmann*, todėl E.ON buvo faktiškai įsiregistravusi kaip PVM mokėtoja Rumunijoje.

Ginčui pasiekus teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar Aštuntosios direktyvos nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad dėl to, jog apmokestinamasis asmuo, įsisteigęs valstybėje narėje ir tiekęs elektros energiją kitoje valstybėje narėje, paskiria atstovą mokesčių tikslais, kuris įsiregistravęs kaip PVM mokėtojas šioje antrojoje valstybėje, šis apmokestinamasis asmuo negali remtis Aštuntąja direktyva šioje valstybėje, kad jam būtų sugrąžintas sumokėtas pirkimo PVM (41 punktas).

¹ 1979 m. gruodžio 6 d. Aštuntoji Tarybos direktyva 79/1072/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų suderinimo – Pridėtinės vertės mokesčio grąžinimo apmokestinamiesiems asmenims, kurie nėra įsisteigę šalies teritorijoje, tvarka.

² 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Aštuntosios direktyvos 1 straipsnyje iš esmės numatytos dvi kumuliacinės sąlygos, kurios turi būti įgyvendintos, kad apmokestinamasis asmuo galėtų būti laikomas neįsisteigusiu šalies teritorijoje ir dėl to turėtų teisę į PVM grąžinimą pagal šios direktyvos 2 straipsnį. **Pirma**, aptariamas apmokestinamasis asmuo neturi turėti jokio padalinio valstybėje narėje, kurioje jis prašo grąžinti PVM. **Antra**, jis netiekė prekių ar netiekė paslaugų, kurios būtų laikomos patiektomis ar suteiktomis toje valstybėje, išskyrus tam tikras specialias paslaugas (42 punktas). Be to, pagal Aštuntosios direktyvos 6 straipsnį valstybės narės neturi teisės šios direktyvos 2 straipsnyje nurodytiems apmokestinamiesiems asmenims įvesti jokių papildomų reikalavimų, be nurodytųjų 3 ir 4 straipsniuose, išskyrus prievolę tam tikrais atvejais pateikti informaciją, kuri būtina norint nustatyti, ar prašymas grąžinti PVM yra pagrįstas (43 punktas).

Dėl vienoje valstybėje narėje įsisteigusio ir siekiančio susigrąžinti kitoje valstybėje narėje sumokėtą PVM apmokestinamojo asmens pripažinimo neturinčiu padalinio pastarojoje valstybėje

Dėl sąlygos, susijusios su padalinio neturėjimu atitinkamoje valstybėje narėje Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tai, jog valstybėje narėje įsteigtas apmokestinamasis asmuo turi atstovą mokesčių tikslais, kuris įregistruotas kaip PVM mokėtojas kitoje valstybėje narėje, negali būti prilyginama padalinio įgijimui šioje valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal Aštuntosios direktyvos 1 straipsnį (45 punktas). Iš tiesų tam, kad padalinys galėtų būti laikomas tokiu, su kuriuo susijęs apmokestinamojo asmens prekių teikimas arba paslaugų teikimas, reikia, kad jis būtų pakankamai stabilus, o žmogiškųjų ir techninių išteklių požiūriu – tinkama struktūra aptariamiems sandoriams savarankiškai vykdyti (46 punktas). Taigi paprasčiausias atstovo mokesčių tikslais paskyrimas yra nepakankamas, kad aptariamas apmokestinamasis asmuo būtų laikomas turinčiu pakankamo pastovumo laipsnio struktūrą ir savo darbuotojus, atsakingus už jo ekonominės veiklos valdymą (47 punktas). Atitinkamai nacionalinės teisės aktas, kuriame atstovas mokesčių tikslais prilyginamas padalinui šalies teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Aštuntosios direktyvos 1 straipsnį, prieštarauja šiai nuostatai (48 punktas).

Dėl antrosios sąlygos, susijusios su prekių tiekimo ir paslaugų teikimo atitinkamoje valstybėje narėje nebuvimu, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš Aštuntosios direktyvos 1 straipsnio teksto matyti, kad šioje direktyvoje apmokestinamiesiems asmenims numatyta teisei į PVM grąžinimą taip pat taikoma sąlyga, jog per atitinkamą laikotarpį prašantysis grąžinti minėtą PVM nebūtų tiekęs jokių prekių ar nebūtų teikęs jokių paslaugų, kurios būtų laikomos patiektomis ar suteiktomis toje šalyje (49 punktas). Siekiant įvertinti, ar tokia situacija, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, atitiko tokį reikalavimą, pirmiausia, pasak Teisingumo Teismo, reikia pažymėti, kad pagal PVM direktyvos 38 straipsnio 1 dalį elektros energijos tiekimo „apmokestinamajam prekybininkui“, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 2 dalį, atveju tiekimo vieta laikoma ta vieta, kur šis apmokestinamasis prekybininkas yra įsteigęs savo verslą (50 punktas). Be to, pagal PVM direktyvos 15 straipsnio 1 dalį elektros energija laikoma materialiuoju turtu PVM tikslais, todėl jokia išimtis dėl tam tikrų paslaugų teikimo, numatyta Aštuntosios direktyvos 1 straipsnyje, negali būti taikoma (51 punktas). Galiausiai pagal PVM direktyvos 171 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą Aštuntosios direktyvos 1 straipsnyje numatyti apmokestinamieji asmenys, kurie atitinkamoje valstybėje narėje tik vykdė prekių tiekimą, už kurį prievolė sumokėti PVM pagal PVM direktyvos 195 straipsnį tenka gavėjams, ir taikant Aštuntąją direktyvą laikomi apmokestinamaisiais asmenimis, kurie nėra įsisteigę šioje valstybėje narėje. Taigi šis 195 straipsnis būtent taikomas, kai tiekama elektros energija apmokestinamajam prekybininkui, kuris įsiregistravęs kaip PVM mokėtojas valstybėje narėje, kurioje mokėtinas mokestis, ir kuriam tiekiamos prekės PVM direktyvos 38 straipsnyje numatytomis sąlygomis (52 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendė:

1979 m. gruodžio 6 d. Aštuntosios Tarybos direktyvos 79/1072/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų suderinimo – Pridėtinės vertės mokesčio grąžinimo apmokestinamiesiems asmenims, kurie nėra įsisteigę šalies teritorijoje, tvarka nuostatos, siejamos su 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos, iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 2007/75/EB, 38, 171 ir 195 straipsniais, turi būti aiškinamos taip, kad apmokestinamasis asmuo, įsisteigęs valstybėje narėje ir tiekęs elektros energiją apmokestinamiesiems prekybininkams, įsisteigusiems kitoje valstybėje narėje, turi teisę remtis Aštuntąja direktyva 79/1072 šioje antrojoje valstybėje, kad jam būtų sugrąžintas sumokėtas pirkimo pridėtinės vertės mokestis. Ši teisė neprarandama vien dėl atstovo mokesčių tikslais, kuris įsiregistravęs kaip pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas pastarojoje valstybėje, paskyrimo.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CJ0323:LT:HTML>

2014 m. vasario 6 d. prejudicinis sprendimas
SC Fatorie SRL prieš Direcția Generală a Finanțelor Publice Bihor
(C-424/12)

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – PVM – PVM direktyva³ – Atvirkštinis apmokestinimas – Teisė į atskaitą – Mokesčio sumokėjimas paslaugų teikėjui – Privalomų nuorodų nenurodymas – Nemokėtino PVM sumokėjimas – Teisės į atskaitą praradimas – Mokesčių neutralumo principas – Teisinio saugumo principas.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
9. Mokestiniai ginčai; 9.3. Pridėtinės vertės mokestis; 9.3.5. Pridėtinės vertės mokesčio atskaita; 9.7. Mokesčių įstatymų pažeidimai ir atsakomybė; 9.9. Mokestinis patikrinimas ir mokestinis tyrimas.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas ginčas tarp *SC Fatorie SRL* (toliau – *Fatorie*) ir mokesčių administratoriaus dėl pastarojo atsisakymo *Fatorie* suteikti teisę į PVM atskaitą, nes nebuvo laikomasi nacionalinių nuostatų, susijusių su atvirkštinio apmokestinimo sistema.

Nustatyta, kad 2007 m. sausio 3 d. *Fatorie* su *SC Megasal Construcții SRL* (toliau – *Megasal*) sudarė bendrąją sutartį dėl kiaulidžių statybos ir montavimo darbų ir kiaulių fermos modernizavimo. Darbai buvo baigti 2008 m. vasario mėn. 2007 m. *Megasal*, kaip minėtų paslaugų teikėja, išrašė kelias sąskaitas faktūras dėl avanso sumokėjimo pagal atvirkštinio apmokestinimo sistemą. Bendra išrašytose sąskaitose faktūrose nurodyta vertė be PVM sudarė 1 017 834,37 Rumunijos lėjų (RON). 2008 m. kovo 3 d. *Megasal* išrašė sąskaitą faktūrą, kurioje nurodyta visa atliktų darbų vertė – 1 052 840,10 RON, iš jų 168 101 RON yra PVM, o 884 740 RON – darbų kaina. *Fatorie* sumokėjo *Megasal* nurodytą PVM. *Fatorie* pateikęs Rumunijos valstybei prašymą grąžinti PVM, mokesčių administratorius, atlikęs mokestinį patikrinimą, sprendimu leido grąžinti 173 057 RON PVM sumą, į kurią įėjo 168 101 RON PVM suma, nurodyta 2008 m. kovo 3 d. sąskaitoje faktūroje.

Vėliau atlikus pakartotinį mokestinį patikrinimą mokesčių administratoriaus nusprendė, kad PVM, nurodytas 2008 m. kovo 3 d. sąskaitoje faktūroje, turi būti išieškotas, nes nebuvo laikomasi supaprastinimo priemonių, reglamentuojančių atvirkštinio apmokestinimo sistemą. Mokesčių administratorius nurodė *Fatorie* sumokėti į valstybės biudžetą 221 221 RON sumą, atitinkančią 168 101 RON PVM ir 53 120 RON palūkanų. Taip pat nustatyta, kad *Megasal* bankrutavo ir nesumokėjo Rumunijos mokesčių administratoriui 2008 m. kovo 3 d. sąskaitoje faktūroje nurodyto PVM.

Ginčui dėl minėto mokesčių administratoriaus sprendimo pasiekus apeliacinės instancijos teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar pagal PVM direktyvą ir mokesčių neutralumo principą draudžiama vykdant sandorį, kuriam taikoma atvirkštinio apmokestinimo sistema, iš paslaugų gavėjo atimti teisę į PVM, kuri jis nepagrįstai sumokėjo paslaugų teikėjui pagal klaidingai išrašytą sąskaitą faktūrą, atskaitą net ir tada, kai neįmanoma ištaisyti šios klaidos dėl šio teikėjo bankroto (28 punktas).

Dėl teisės į PVM atskaitą įgyvendinimo sąlygų taikant taip vadinamą „atvirkštinio apmokestinimo“ sistemą

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad taikant atvirkštinio apmokestinimo sistemą neatliekamas PVM mokėjimas tarp paslaugų teikėjo ir gavėjo, pastarasis turi pareigą sumokėti pirkimo PVM už įvykdytus sandorius ir iš esmės gali atskaityti šį mokestį taip, kad jokia suma nebūtų mokėtina mokesčių administratoriui (29 punktas). Kalbant apie teisės į PVM atskaitą įgyvendinimo sąlygas, išvardytas PVM direktyvos 178 straipsnyje, reikia laikytis tik šio straipsnio f punkte nustatytų sąlygų, nes kalbama apie atvirkštinio apmokestinimo procedūrą, numatytą šios direktyvos 199 straipsnio 1 dalies a punkte (32 punktas). Tai, be kita ko, reiškia, kad apmokestinamasis asmuo, kuris kaip paslaugų gavėjas privalo sumokėti su jomis susijusį PVM, neprivalo turėti sąskaitos faktūros, išrašytos remiantis formaliomis PVM direktyvos sąlygomis, kad galėtų naudotis teise į atskaitą, ir, naudodamasis galimybe, kuri jam

³ 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos.

numatyta šio 178 straipsnio f punkte, turi laikytis tik atitinkamos valstybės narės nustatytų formalumų (33 punktas). Be to, atitinkamos valstybės narės nustatytų formalumų, kurių turi laikytis apmokestinamasis asmuo, kad galėtų pasinaudoti teise į PVM atskaitą, apimtis neturi viršyti to, kas būtina siekiant kontroliuoti, ar teisingai taikoma atvirkštinio apmokestinimo procedūra, ir užtikrinti PVM surinkimą (34 punktas). Taigi, kaip nusprendė Teisingumo Teismas, taikant atvirkštinio apmokestinimo sistemą, pagal mokesčių neutralumo principą reikalaujama, kad būtų suteikta teisė į pirkimo PVM atskaitą, jeigu esminiai reikalavimai yra įvykdyti, net jei apmokestinamieji asmenys neįvykdė kai kurių formalių reikalavimų (35 punktas).

Pagrindinėje byloje buvo nustatyta, kad 2008 m. kovo 3 d. sąskaitoje faktūroje nebuvo nuorodos „atvirkštinis apmokestinimas“, nors to buvo reikalaujama pagal nacionalinę teisę, ir *Fatorie* nesiėmė būtinų priemonių, taip pat numatytų nacionalinėje teisėje, kad ištaisytų šią klaidą. Be to, *Fatorie* nepagrįstai sumokėjo PVM, kuris neteisingai buvo nurodytas minėtoje sąskaitoje faktūroje, *Megasal*, nors, taikant šią sistemą, ji, kaip paslaugų gavėja, turėjo sumokėti PVM mokesčių institucijoms pagal PVM direktyvos 199 straipsnį. Taigi, be to, kad ginčijama sąskaita faktūra neatitiko nacionalinės teisės aktuose numatytų formalių reikalavimų, nebuvo įvykdyta esminė atvirkštinio apmokestinimo sistemos sąlyga (37 punktas). Tokia situacija mokesčių administratoriui trukdo kontroliuoti, kaip taikoma atvirkštinio apmokestinimo sistema, ir sukelia atitinkamai valstybei narei grėsmę, kad bus prarastos mokesstinės pajamos (38 punktas).

Be to, kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, teisės į atskaitą taikymas apsiriboja tik mokėtinais mokesčiais, t. y. mokesčiais, susijusiais su PVM apmokestinamu sandoriu, ar sumokėtais mokesčiais, jei jie buvo mokėtini (39 punktas). Taigi PVM, kurį *Fatorie* sumokėjo *Megasal*, nebuvo mokėtinas, todėl, kadangi jį mokant nebuvo laikomasi esminio atvirkštinio apmokestinimo sistemos reikalavimo, *Fatorie* negalėjo pasinaudoti teise į šio PVM atskaitą (40 punktas).

Dėl pakartotinio mokesčio patikrinimo ir teisinio saugumo principo

Nacionalinis teismas taip pat siekė sužinoti, ar pagal teisinio saugumo principą draudžiama nacionalinių mokesčių institucijų administracinė praktika, pagal kurią atšaukiamas sprendimas, kuriuo buvo pripažinta apmokestinamojo asmens teisė į PVM atskaitą, ir atlikus naują patikrinimą iš jo reikalaujama sumokėti šį PVM kartu su palūkanomis (45 punktas).

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas sutiko, kad pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, kad apmokestinamojo asmens mokesstinė situacija, atsižvelgiant į jo teises ir pareigas mokesčių administratoriaus atžvilgiu, negali būti nuginčytina neribotą laiką (46 punktas).

Šiuo klausimu nustatyta, kad pagal nacionalines Rumunijos teisės aktų nuostatas, tik išimties tvarka kompetentingas mokesčių inspektorius gali nuspręsti atlikti naują mokesčio patikrinimą už nustatytą laikotarpį, jei tarp mokesčio patikrinimo pabaigos ir senaties terminio pabaigos paaiškėja papildomi duomenys, kurių inspektorius nežinojo vykstant patikrinimui, ar patikrinimo rezultatams turinčios įtakos skaičiavimo klaidos (47 punktas). Atitinkamai Teisingumo Teismas sutiko, kad toks reglamentavimas, kurio aiškumo ir numatomumo apmokestinamasis asmuo labai neginčijo, nepažeidžia teisinio saugumo principo (48 punktas). Tačiau nacionalinis teismas turi patikrinti, ar minėta nacionalinės teisės akto nuostata taikytina jo nagrinėjamoje byloje (49 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

Vykdamas sandorį, kuriam taikoma atvirkštinio apmokestinimo sistema, tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvą 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos ir mokesčių neutralumo principą nedraudžiama, kad iš paslaugų gavėjo būtų atimta teisė į pridėtinės vertės mokesčio, kurį jis nepagrįstai sumokėjo paslaugų teikėjui pagal klaidingai išrašytą sąskaitą faktūrą, atskaitą net ir tada, kai neįmanoma ištaisyti šios klaidos dėl šio teikėjo bankroto.

Pagal teisinio saugumo principą nedraudžiama nacionalinių mokesčių institucijų administracinė praktika, pagal kurią nesuėjus senaties terminui atšaukiamas sprendimas, kuriuo buvo pripažinta apmokestinamojo asmens teisė į pridėtinės vertės mokesčio atskaitą, ir atlikus naują patikrinimą reikalaujama sumokėti šį mokesį kartu su palūkanomis.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CJ0424:LT:HTML>

LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS

**2014 m. sausio 16 d. prejudicinis sprendimas
byloje UAB „Juvelta“ prieš VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“
(C-481/12)**

Terminai: Laisvas prekių judėjimas – SESV⁴ 34 straipsnis – Kiekybiniai importo apribojimai – Lygiaverčio poveikio priemonės – Prekyba tauriųjų metalų gaminiais – Prabavimo ženklas – Importo valstybės narės teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi: 37. Bylos, susijusios su Europos Sąjungos teisės ir tarptautinės teisės aktų taikymu; 37.1. Bylos, susijusios su Europos Sąjungos teisės taikymu; 38. Kitos bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas UAB „Juvelta“ (toliau – Juvelta) ir VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ ginčas dėl šių rūmų sprendimo.

Nustatyta, kad Juvelta yra bendrovė, be kita ko, užsiimanti mažmenine prekyba juvelyriniais dirbiniais iš tauriųjų metalų. Atlikę patikrinimą VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ pareigūnai nustatė, kad dalis patikrintų aukso gaminių neatitiko nacionalinės teisės aktuose nustatytų ženklinimo reikalavimų. Šiuo aspektu nustatyta, kad ginčo aukso gaminiai buvo paženklinėti Lenkijos Respublikos įgalios nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos prabavimo ženklu, tačiau šiame ženkle nebuvo arabiškais skaitmenimis išreikšto žymėjimo, rodančio santykinį tauriųjų metalų kiekį lydinio masės tūkstantyje dalių. Informacija apie prabą Lenkijos Respublikos kompetentingos institucijos buvo išreikšta tik Lenkijos vartotojams žinomu sutartiniu žymėjimu. Atitinkamai VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ įpareigojo Juveltą aukso gaminius, kuriais ji prekiaavo, paženklinėti valstybinėje įgaliotoje nepriklausomoje prabavimo priežiūros institucijoje prabavimo ženklais, kurie atitiktų Lietuvos teisės aktų reikalavimus.

Nesutikdama su tokiu sprendimu Juvelta kreipėsi į teismą, be kita ko, nurodžiusi, jog ji ginčo gaminius papildomai buvo paženklinusi žymeniu 585, skirtu nurodyti šių gaminių prabai Lietuvos vartotojams suprantama forma. Ginčui pasiekus apeliacinės instancijos teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu atsakyti į jo pateiktus klausimus.

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė sužinoti, ar SESV 34 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamas nacionalinis teisinis reguliavimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį norint valstybės narės rinkoje prekiauti tauriųjų metalų gaminiais, įvežtais iš kitos valstybės narės, kurioje jais leidžiama prekiauti, ir paženklintais prabavimo ženklu laikantis šios antrosios valstybės narės teisės aktų, jeigu šiame ženkle esanti informacija apie šių gaminių prabą neatitinka pirmosios valstybės narės teisės aktų reikalavimų, šie gaminiai turi būti iš naujo paženklinėti pirmosios valstybės narės įgalios nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos prabavimo ženklu, patvirtinančiu, kad gaminiai buvo patikrinti, ir nurodančiu jų prabą laikantis minėtų reikalavimų (15 punktas).

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad bet kuri valstybių narių prekybos reguliavimo priemonė, galinti tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai trukdyti Sąjungos vidaus prekybą, turi būti laikoma kiekybiniais apribojimams lygiaverčio poveikio priemone, kaip ji suprantama pagal SESV 34 straipsnį (16 punktas). Pagal šį straipsnį draudžiamomis lygiaverčio poveikio priemonėmis laikomos laisvo prekių judėjimo kliūtys, nesant suderintų teisės aktų atsirandančios dėl kitose valstybėse narėse teisėtai pagamintoms ir parduodamoms prekėms taikomų taisyklių dėl sąlygų, kurias turi atitikti šios prekės, net jeigu šios taisyklės vienodai taikomos visiems gaminiams, jeigu šio taikymo negalima pateisinti bendroju interesu, kuris leistų šiems reikalavimams teikti pirmumą laisvo prekių judėjimo atžvilgiu (17 punktas). Dėl nacionalinės teisės aktų, pagal kuriuos reikalaujama, kad tauriųjų metalų gaminiai, importuoti iš kitų valstybių narių, kur jais teisėtai prekiaujama ir kur jie paženklinėti prabavimo ženklais laikantis šių valstybių teisės aktų, būtų iš naujo ženklinami importo valstybėje narėje, importas tampa sudėtingesnis ir brangesnis (18 punktas).

Taip, pasak Teisingumo Teismo, buvo ir pagrindinėje byloje nagrinėjamo teisės akto atveju. Pagal jį tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiais, paženklintais prabavimo ženklu, kurio turinys neatitinka minėto

⁴ Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo.

teisės akto reikalavimų, Lietuvoje gali būti prekiaujama tik iš naujo juos paženklus šioje valstybėje narėje (19 punktas). Toks teisės aktas yra kiekybiniam importo apribojimui lygiavertis poveikio priemonė, draudžiama pagal SESV 34 straipsnį (20 punktas).

Dėl reikalavimo tauriųjų metalų gaminius papildomai paženklinėti Lietuvos vartotojams suprantamais ženklais, kai šie gaminiai jau yra paženklinėti kitos valstybės narės kompetentingų institucijų šios valstybės narės teisės aktu nustatyta tvarka

Dėl galimybės pateisinti tokią priemonę Teisingumo Teismas priminė, kad importuotojui nustatyta pareiga ženklinti tauriųjų metalų gaminius prabą nurodančiu ženklu iš esmės užtikrinama veiksminga vartotojų apsauga ir skatinamas prekybos sandorių sąžiningumas (21 punktas). Tačiau valstybė narė negali reikalauti iš naujo ženklinti prekes, importuotas iš kitos valstybės narės, kur jomis buvo teisėtai prekiaujama ir jos buvo paženklintos laikantis tos valstybės teisės aktu, jeigu pradinio prabavimo ženklo, kad ir kokia būtų jo forma, turinys yra lygiavertis tam, kurio reikalaujama importo valstybėje narėje, ir suprantamas šios valstybės vartotojams (22 punktas). Siekiant nustatyti, ar nurodant prabą valstybės narės teisės aktuose nenumatyta forma šios valstybės vartotojams suteikiama lygiavertė ir suprantama informacija, reikia atsižvelgti į vidutinio, pakankamai informuoto ir protingai pastabaus bei nuovokaus vartotojo preziumuojamus lūkesčius (23 punktas).

Šiame kontekste dėl pagrindinės bylos Teisingumo Teismas pažymėjo, kad gaminiai, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, buvo paženklinėti Lenkijos Respublikos įgaliotos nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos laikantis šios valstybės teisės aktu (24 punktas). Be to, neginčijama, kad prabavimo ženkle, kuriuo paženklinėti minėti gaminiai, praba nurodyta skaitmeniu 3 ir kad Lenkijoje šis skaitmuo naudojamas tauriųjų metalų gaminiams, kurių praba, išreikšta tauriojo metalo dalių skaičiumi lydinio masės tūkstantyje dalių, yra 585, ženklinti (25 punktas). Atitinkamai Teisingumo Teismas sprendė, kad minėtu skaitmeniu perteikiama informacija, kiek tai susiję su Lenkijoje paženklintais tauriųjų metalų gaminiams, yra lygiavertė tai, kuri nurodoma skaitmeniu 585, esančiu prabavimo ženkle, kurį uždeda Lietuvoje įgaliota nepriklausoma valstybinė prabavimo priežiūros institucija, laikydamosi šios valstybės teisės aktu (26 punktas).

Toliau tikrindamas, ar prabavimo ženkle, kuriuo paženklinėti gaminiai, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, esančiu skaitmeniu 3 perteikiama informacija yra suprantama paprastam, pakankamai informuotam ir protingai pastabiam bei nuovokiam Lietuvos vartotojui (27 punktas), Teisingumo Teismas konstatavo, kad yra tikėtina, jog toks Lietuvos vartotojas nesupras šio skaitmens reikšmės, nes jis iš esmės neprivalo žinoti Lenkijos tauriųjų metalų gaminių prabos nurodymo sistemos (28 punktas). Vis dėlto, nors pagrindinėje byloje nagrinėjamo reguliavimo ribojamąjį poveikį galima pateisinti siekiu užtikrinti veiksmingą Lietuvos vartotojų apsaugą, suteikiant jiems suprantamos informacijos apie į Lietuvą importuotų tauriųjų metalų gaminių prabą, toks pateisinimas priimtinas, tik jei šis reguliavimas yra proporcingas juo siekiamam tikslui, t. y. jeigu jis tinka šiam tikslui įgyvendinti ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti (29 punktas).

Šiomis aplinkybėmis Europos Sąjungos teisminė institucija pastebėjo, kad siekdama nurodyti gaminių, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, prabą Lietuvos vartotojams suprantama forma, Juvelta papildomai paženklinė šiuos gaminius žymeniu 585, kuris atitinka šių gaminių prabą, išreikštą tauriojo metalo dalių skaičiumi lydinio masės tūkstantyje dalių (31 punktas). Atitinkamai Teisingumo Teismas pripažino, kad tokiu ženkliniu pasiekiamas pagrindinėje byloje nagrinėjamo reguliavimo tikslas ir kad jis yra tauriųjų metalų gaminių judėjimą Sąjungoje mažiau ribojanti priemonė, nei šiuo reguliavimu nustatyta pareiga ženklinti nauju prabavimo ženklu, su sąlyga, kad tokiu ženkliniu teikiama informacija atitinka nurodomąją prabavimo ženkle, kuriuo tokius gaminius ženklina jų eksporto valstybės narės įgaliota nepriklausoma prabavimo priežiūros institucija (32 punktas). Be to, be pagrindinėje byloje minimo papildomo ženklavimo, gali būti taikomos kitos priemonės, kurių pakanka norint užtikrinti veiksmingą vartotojų apsaugą, kaip antai importo valstybės narės nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos patvirtintų atitikmens lentelių, informuojančių vartotojus apie kitų valstybių narių naudojamus prabavimo ženklus ir jų atitikmenį šioje valstybėje narėje, privalomas buvimas iš kitų valstybių narių atvežtų tauriųjų metalų gaminių pardavimo vietoje arba pareiga tvirtinti prie šių gaminių etiketę, kurioje būtų minima visa pagal šios valstybės narės teisės aktus reikalaujama informacija (33 punktas).

Toliau vertindamas, ar reikšminga aplinkybė, kad papildomas importuotų tauriųjų metalų gaminių ženklavimas, skirtas pateikti importo valstybės narės vartotojams suprantamą informaciją apie šių gaminių prabą, nebuvo atliktas valstybės narės įgaliotos nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos (35 punktas), Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, kadangi gaminiai, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje,

papildomai paženklininti tik siekiant **papildyti** prabos ženkle, uždėtame eksporto valstybės narės, šiuo atveju Lenkijos Respublikos įgaliotos nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos, esančią informaciją, šio ženklo atliekama garantijos funkcija yra užtikrinta (36 punktas). Iš tiesų pagrindinėje byloje susiklosčiusią padėtį reikia skirti nuo atvejo, kai tauriųjų metalų gaminius prabavimo ženkla eksporto valstybėje narėje ženklina patys gamintojai. Pastaruoju atveju galimas sukčiavimas, su kuriuo, nesant Sąjungos teisės aktų, turi kovoti didelę diskreciją turinčios valstybės narės, imdamosi, jų nuomone, adekvačių priemonių (37 punktas). Papildomu ženklinimu, kaip antai nagrinėjamu pagrindinėje byloje, teikiama informacija bet kuriuo atveju turi atitikti nurodomąją prabavimo ženkle, kuriuo gaminius ženklina eksporto valstybės narės įgaliota nepriklausoma prabavimo priežiūros institucija (38 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

SESV 34 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamas nacionalinis teisinis reguliavimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį norint valstybės narės rinkoje prekiauti tauriųjų metalų gaminiams, įvežtais iš kitos valstybės narės, kurioje jais leidžiama prekiauti, ir paženklintais prabavimo ženklu laikantis šios antrosios valstybės narės teisės aktų, privaloma, kai šiame ženkle esanti informacija apie šių gaminių prabą neatitinka pirmosios valstybės narės teisės aktų reikalavimų, šiuos gaminius iš naujo paženklininti pirmosios valstybės narės įgaliotos nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos prabavimo ženklu, patvirtinančiu, kad gaminiai buvo patikrinti, ir nurodančiu jų prabą laikantis minėtų reikalavimų.

Aplinkybė, kad importuotų tauriųjų metalų gaminių papildomas ženklinimas, skirtas suprantamai informacijai importo valstybės narės vartotojams apie šių gaminių prabą pateikti, nebuvo atliktas valstybės narės įgaliotos nepriklausomos prabavimo priežiūros institucijos, neturi reikšmės atsakymui į pirmąjį klausimą, jeigu prieš tai prabos ženklu šiuos gaminius paženklino eksporto valstybės narės įgaliota nepriklausoma prabavimo priežiūros institucija ir tokiu papildomu ženklinimu teikiama informacija atitinka nurodytąją šiame prabos ženkle.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CJ0481:LT:HTML>

MUITINĖS VEIKLA

2014 m. vasario 27 d. prejudicinis sprendimas byloje *Greencarrier Freight Services Latvia SIA* prieš *Valsts ieņēmumu dienests* (C-571/12)

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendrijos muitinės kodeksas⁵ – 70 straipsnio 1 dalis ir 78 straipsnis – Muitinės deklaracijos – Dalinis prekių tikrinimas – Pavyzdžių ėmimas – Neteisingas kodas – Rezultatų ekstrapoliacija ankstesnėse deklaracijose nurodytoms tapačioms prekėms po jų išleidimo iš muitinės – Tikrinimas išleidus prekes – Galimybės prašyti atlikti papildomą patikrinimą nebuvimas.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi: 10. Muitinės veikla; 10.10. Kitos su muitinės veikla susijusios bylos.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas ginčas tarp pagal Latvijos teisę įsteigtos ribotos atsakomybės bendrovės *Greencarrier Freight Services Latvia SIA* (toliau – GFSL) ir mokesčių administratoriaus dėl po kelių muitinės deklaracijų patikrinimo išleidus prekes pareikalauto sumokėti importo maito ir paskirtos baudos.

Nustatyta, kad GFSL, veikdama *Hantas SIA* sąskaita, įveža iš Rusijos biskvitus ir šokoladinius batonėlius, kad juos išleistų į laisvą apyvartą Europos Sąjungoje. 2007 m. balandį ir gegužę mokesčių administratorius patikrino muitus, kuriuos laikotarpiu nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2006 m. gruodžio 31 d. *Hantas SIA* sumokėjo pagal 35 muitinės deklaracijas. Šis patikrinimas atliktas po to, kai mokesčių administratorius paėmė ir ištyrė siuntų, dėl kurių 2005 m. spalį ir lapkritį pateiktos šešios muitinės deklaracijos (toliau – nagrinėjamos deklaracijos), pavyzdžius. Remdamasis patikrinimo rezultatais jis

⁵ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

konstatavo, kad laikotarpiu nuo 2004 m. birželio 4 d. iki 2005 m. lapkričio 29 d. pateiktose 29 muitinės deklaracijose, įskaitant šešias nagrinėjamas deklaracijas, į Sąjungą įvežtas išleisti į laisvą apyvartą skirtas prekes GFSL deklaravo nurodžiusi neteisingus Kombinuotosios nomenklatūros kodus. Atitinkamai sprendimu mokesčių administratorius informavo GFSL apie atsiradusią skolą muitinei, apskaičiavo importo maito ir pridėtinės vertės mokesčio sumas su palūkanomis, taip pat skyrė baudą už neteisingų Kombinuotosios nomenklatūros kodų nurodymą.

Giūčiui pasiekus apeliacinės instancijos teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą klausimu, ar Muitinės kodekso 70 straipsnio 1 dalis aiškintina kaip leidžianti muitinei ekstrapoliuoti vienoje muitinės deklaracijoje nurodytų prekių dalinio patikrinimo, atlikto paėmus jų pavyzdžius, rezultatus to paties deklaranto pateiktose ankstesnėse deklaracijose nurodytoms prekėms, kurių patikrinimas nebuvo ir dėl prekių išleidimo nebegali būti atliktas, kai iš šio deklaranto pateiktos rašytinės informacijos matyti, kad visos šios prekės priskirtinos prie tos pačios Kombinuotosios nomenklatūros pozicijos, pagamintos to paties gamintojo ir turi tapatų pavadinimą bei sudėtį (19 punktas).

Dėl muitinės teisės ekstrapoliuoti vienoje muitinės deklaracijoje nurodytų prekių dalinio patikrinimo, atlikto paėmus jų pavyzdžius, rezultatus to paties deklaranto pateiktose ankstesnėse deklaracijose nurodytoms prekėms, kurių patikrinimas nebuvo ir dėl prekių išleidimo į laisvą rinką nebegali būti atliktas

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad pagal Muitinės kodekso 68 straipsnį muitinė, tikrindama deklaracijas, turi teisę arba patikrinti deklaraciją sudarančius ir kartu su ja pateikiamus dokumentus, arba patikrinti prekes ir paimiti jų pavyzdžių analizei arba detaliai patikrinimui (20 punktas). Pastaruoju atveju šio kodekso 70 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jeigu tikrinama tik dalis deklaracijoje nurodytų prekių, dalinio tikrinimo rezultatai taikomi visoms toje deklaracijoje išvardytoms prekėms, tačiau deklarantas turi teisę reikalauti atlikti papildomą prekių patikrinimą, jeigu mano, kad dalinio tikrinimo rezultatai netaikytini likusiai deklaruotų prekių daliai (21 punktas). Taigi, ši bendro pobūdžio nuostata nustato vienodos kokybės prezumpciją, leidžiančią ekstrapoliuoti dalinio prekių, nurodytų toje pačioje deklaracijoje, tikrinimo rezultatus visoms šioje deklaracijoje nurodytoms prekėms (22 punktas).

Pasak Teisingumo Teismo, šia nuostata užtikrinamas greitas ir veiksmingas išleidimo į laisvą apyvartą procedūrų atlikimas, nes muitinė neįpareigojama detaliai patikrinti visas deklaracijoje nurodytas prekes, kas neatitiktų nei ūkio subjektų, paprastai prašančių užbaigti formalumus, kad galėtų greitai realizuoti deklaruojamas prekes, interesų, nei muitinės, kuriai sisteminis deklaruojamų prekių tikrinimas reikštų reikšmingai išaugusį darbo krūvį, interesų (23 punktas). Tiek iš Muitinės kodekso 70 straipsnio 1 dalies, tiek iš šio kodekso 68–74 straipsnių sistemos matyti, jog ši dalinio patikrinimo rezultatu ekstrapoliacijos galimybė numatyta tik „toje [pačioje] deklaracijoje“ nurodytoms prekėms tuo metu, kai muitinė tikrina prekes prieš jas išleisdama (24 punktas). Todėl Muitinės kodekso 70 straipsnis **neleidžia** muitinei ekstrapoliuoti vienoje deklaracijoje nurodytų prekių dalinio tikrinimo rezultatų ankstesnėse deklaracijose nurodytoms prekėms, kurias ši muitinė jau išleido (25 punktas).

Tačiau Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, jog tai nereiškia, kad muitinė nebegali kvestionuoti tokių ankstesnių deklaracijų (26 punktas). Prireikus muitinė savo iniciatyva **gali peržiūrėti** tokią deklaraciją po to, kai joje nurodytos prekės jau išleistos pagal Muitinės kodekso 78 straipsnį (28 punktas). Pagal šio straipsnio 2 dalį išleidusi prekes muitinė iš tiesų gali patikrinti prekybos dokumentus ir duomenis, susijusius su atitinkamų prekių importo arba eksporto operacijomis arba su paskesnėmis prekybos šiomis prekėmis operacijomis, taip pat tikrinti prekes, jeigu jas vis dar įmanoma pateikti tikrinti (29 punktas). Taigi ši nuostata leidžia muitinei kvestionuoti ankstesnes deklaracijas, kurios nebuvo tikrintos pagal Muitinės kodekso 68 straipsnį ir kurios vis dėlto buvo priimtose, kaip numatyta šio kodekso 71 straipsnio 2 dalyje, remiantis jose pateiktais duomenimis (30 punktas). Pasak Teisingumo Teismo, **niekas nedraudžia** muitinei šiuo tikslu ekstrapoliuoti vienoje deklaracijoje nurodytų prekių dalinio patikrinimo rezultatus ankstesnėse deklaracijose nurodytoms ir muitinės jau išleistoms prekėms, jei šios prekės yra tapačios. Prekių tapatumas gali būti grindžiamas, be kita ko, prekybos dokumentų ir duomenų, susijusių su atitinkamų prekių importo arba eksporto operacijomis arba su paskesnėmis prekybos šiomis prekėmis operacijomis, patikrinimu ir visų pirma deklaranto pateikta informacija, kad šios prekės pagamintos to paties gamintojo, o jų pavadinimas, išvaizda ir sudėtis yra tokia pati, kaip ir ankstesnėse deklaracijose nurodytų prekių (31 punktas). Be to, iš pačios Muitinės kodekso 78 straipsnio 2 dalies formuluotės matyti, kad tikrinimo išleidus prekes objektas gali būti rašytiniai dokumentai, o muitinė neprivalo fiziškai tikrinti prekių, nes toks tikrinimas numatytas tik jei prekes „vis dar įmanoma pateikti“ (36 punktas). Kartu Teisingumo Teismas pastebėjo, kad nors Muitinės

kodekso 78 straipsnyje nenustatyta jokio specialaus termino deklaracijoms tikrinti, muitinė, vadovaudamasi šio kodekso 221 straipsnio 3 dalimi, apie skolą muitinei gali pranešti per tris metus nuo šios skolos atsiradimo (40 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendė:

Kadangi 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 70 straipsnio 1 dalis taikoma tik „toje [pačioje] deklaracijoje“ nurodytoms prekėms tuo metu, kai muitinė tikrina prekes prieš jas išleidama, ji aiškintina kaip neleidžianti šiai muitinei tokiu atveju, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, ekstrapoliuoti vienoje muitinės deklaracijoje nurodytų prekių dalinio patikrinimo rezultatus ankstesnėse deklaracijose nurodytoms prekėms, kurias ši muitinė jau išleido.

Tačiau šio reglamento 78 straipsnis aiškintinas kaip leidžiantis muitinei ekstrapoliuoti vienoje deklaracijoje nurodytų prekių dalinio patikrinimo, atlikto paėmus jų pavyzdžius, rezultatus ankstesnėse to paties deklaranto pateiktose deklaracijose nurodytoms prekėms, kurios nebuvo ir nebegali būti patikrintos, nes jau išleistos, jei šios prekės yra tapačios, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CJ0571:LT:HTML>

ŽEMĖS ŪKIS

2014 m. vasario 27 d. prejudicinis sprendimas

byloje *A. M. van der Ham ir kt. prieš College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland* (C-396/12)

Terminai: Bendra žemės ūkio politika – Finansavimas EŽŪFKP lėšomis – Parama kaimo plėtrai – Išmokų sumažinimas arba jų neskrymas kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų nesilaikymo atveju – Sąvoka „tyčinis įsipareigojimų nesilaikymas“.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi: 33. Bylos, susijusios su nacionalinių, ES ir užsienio institucijų finansine parama; 33.2. Bylos dėl paramos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas *A. M. van der Ham* ir *A. H. van der Ham-Reijersen van Buuren* (ieškovai) ginčas su Pietų Olandijos provincijos vyriausybe (toliau – *College*) dėl paramos, kuri jiems buvo suteikta pagal bendrą žemės ūkio politiką, sumažinimo.

Nustatyta, kad ieškovai yra Nyderlanduose esančios žemės ūkio valdos savininkai ir agrarinės aplinkosaugos paramos gavėjai pagal Reglamentą Nr. 1698/2005⁶. 2009 m. kovo 13 d. kompetentinga institucija atliko atitikties bendrosios žemės ūkio politikoje nustatytiems kompleksinio paramos susiejimo reikalavimams patikrinimą. Per patikrinimą buvo nustatyta, kad gyvulių mėšlas nebuvo paskleistas neteršiant, kaip reikalaujama pagal nacionalinės teisės akto nuostatas. Tam tikrą pievą ieškovų nurodymu mėšlu trėšė žemės ūkio paslaugų įmonėje įdarbintas darbuotojas.

Remdamasi šia išvada, *College* priėmė 2010 m. liepos 29 d. sprendimą, kuriuo dėl tyčinio minėtų nacionalinės teisės aktų pažeidimo sumažino ieškovams suteiktą agrarinės aplinkosaugos paramą 20 procentų. Samdomo darbuotojo veiksmai, pažeidžiantys įsipareigojimą paskleisti gyvulių mėšlą neteršiant, buvo priskirti ieškovams.

Ginčiui dėl tokio sprendimo pasiekus apeliacinės instancijos teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą norėdamas, be kita ko, sužinoti, kaip reikia aiškinti sąvoką „tyčinis įsipareigojimų nesilaikymas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 796/2004⁷ 67 straipsnio 1 dalį ir Reglamento Nr. 1975/2006⁸ 23 straipsnį (26 punktas).

⁶ 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai.

⁷ 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 796/2004, nustatant išsamias kompleksinio paramos susiejimo, moduliavimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, numatytą 2003 m. rugsėjo 29 d.

Dėl sąvokos „tyčinis įsipareigojimų nesilaikymas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnio 1 dalį ir Reglamento Nr. 1975/2006 23 straipsnį

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nei Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnyje, nei Reglamento Nr. 1975/2006 23 straipsnyje neapibrėžiama sąvoka „tyčinis įsipareigojimų nesilaikymas“. Tokios apibrėžties nėra ir kitose šių reglamentų, kuriuose, be kita ko, nedaroma nuorodos į valstybių narių teisę, nuostatose (31 punktas). Todėl ši sąvoka turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant į jos įprastą prasmę, minėtų nuostatų kontekstą ir teisės aktu, kuriame jos įtvirtintos, siekiamą tikslą (32 punktas).

Šiuo aspektu Teisingumo Teismas pirmiausia nurodė, kad Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnio 1 dalis ir Reglamento Nr. 1975/2006 23 straipsnis susiję atitinkamai su sąmoningu ar tyčiniu įsipareigojimų nesilaikymu (33 punktas). Tyčinis kompleksinio paramos susiejimo taisyklių pažeidimas grindžiamas, pirma, objektyviu elementu, t. y. šių taisyklių nesilaikymu, ir, antra, subjektyviu elementu (34 punktas). Kalbėdamas apie antrąjį elementą, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad paramos gavėjas savo elgesiu gali sąmoningai nesilaikyti kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, arba, nesiekdamas tokio tikslo, vis dėlto gali sutikti su galimybe, jog toks nesilaikymas gali atsirasti (35 punktas). Dėl sąvokos „tyčia“ konteksto ši Europos Sąjungos teisminė institucija pažymėjo, kad Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnio 1 dalyje Sąjungos teisės aktų leidėjas, be kita ko, numato galimybę ir sugriežtinti, ir sušvelninti sankcijas už tyčią. Todėl ši nuostata apima tam tikrą paramos gavėjo tyčios atvejų įvairovę (36 punktas).

Taigi sąvoka „tyčinis įsipareigojimų nesilaikymas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnio 1 dalį ir Reglamento Nr. 1975/2006 23 straipsnį, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją reikalaujama, jog kompleksinio paramos susiejimo taisyklės pažeistų paramos gavėjas, kuris sąmoningai nesilaiko tokių taisyklių arba, nesiekdamas tokio tikslo, sutinka su galimybe, jog toks nesilaikymas gali atsirasti (37 punktas).

Dėl paramos gavėjo naudai veikusio trečiojo asmens atliktų veiksmų, pripažįstamų „tyčiniu įsipareigojimų nesilaikymu“, pripažinimo paramos gavėjo veiksmais

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinis teismas taip pat siekė sužinoti, ar Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnio 1 dalis ir Reglamento Nr. 1975/2006 23 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, kai kompleksinio paramos susiejimo reikalavimus pažeidžia trečiasis asmuo, atlikdamas darbus paramos gavėjo nurodymu, šio trečiojo asmens elgesys gali būti priskiriamas minėtam paramos gavėjui (43 punktas).

Šiuo aspektu Teisingumo Teismas pastebėjo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė, jog paramos gavėjas atsakytų ir už savo, ir už trečiųjų asmenų veikimą ar neveikimą (46 punktas). Vertindama, pagal kokius kriterijus paramos gavėjas gali būti laikomas atsakingu už trečiojo asmens, dėl kurio atsirado kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų nesilaikymas, veikimą ar neveikimą, Europos Sąjungos teisminė institucija konstatavo, kad ši atsakomybė patenka į šio gavėjo atsakomybės už veikimą ar neveikimą sistemą (48 punktas). Todėl siekiant paramos gavėjui priskirti atsakomybę už trečiojo asmens, atlikusio šio gavėjo nurodymu darbus jo sklype, veikimą ar neveikimą, būtina, jog šio paramos gavėjo elgesys būtų tyčinis arba aplaidus (49 punktas). Tokiu atveju, net jei paramos gavėjo elgesys nėra tiesioginė šio įsipareigojimų nesilaikymo priežastis, toks nesilaikymas gali atsirasti dėl trečiojo asmens pasirinkimo, jo priežiūros ar jam duotų nurodymų (50 punktas). Be to, paramos gavėjo atsakomybė už aplaidumą arba tyčią gali būti nustatyta **neatsižvelgiant** į tai, ar trečiasis asmuo, dėl kurio buvo nesilaikyta kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, elgėsi tyčia arba aplaidžiai (51 punktas).

Toks aiškinimas, pasak Teisingumo Teismo, atitinka tikslą, kurio siekiama skiriant sankcijas už kompleksinio paramos susiejimo taisyklių, kuriomis siekiama skatinti ūkininkus laikytis įvairiose kompleksinės paramos susiejimo srityse galiojančių teisės aktų, pažeidimus. Pirma, paramos gavėjo tyčinio ar aplaidaus elgesio reikalavimas, kad šis galėtų būti laikomas atsakingu už trečiojo asmens veikimą ar neveikimą, leidžia išsaugoti Reglamento Nr. 796/2004 56 konstatuojamojoje dalyje nurodytą šių sankcijų

Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003, nustatančiame bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančiame tam tikras paramos schemas ūkininkams, įgyvendinimo taisykles.

⁸ 2006 m. gruodžio 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1975/2006, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 kontrolės procedūrų įgyvendinimo ir kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisykles, susijusias su paramos kaimo plėtrai priemonėmis.

skatinamąjį poveikį. Antra, toks aiškinimas gali užkirsti kelią piktnaudžiavimui, nes paramos gavėjas negali būti nei atleistas nuo atsakomybės už tai, kad žemės ūkio darbus savo sklype jis paveda atlikti subrangovui, nei sumažinama jo atsakomybė pateikus įrodymą, jog trečiasis asmuo, pavyzdžiui, elgėsi aplaidžiai, tuo siekiant panaikinti savo atsakomybę už tyčinį veiksma (52 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė:

Sąvoka „tyčinis įsipareigojimų nesilaikymas“, kaip ji suprantama pagal 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 796/2004, nustatančio išsamias kompleksinio paramos susiejimo, moduliavimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, numatytų 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003, nustatančiame bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrąją žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančiame tam tikras paramos schemas ūkininkams, įgyvendinimo taisykles, 67 straipsnio 1 dalį ir 2006 m. gruodžio 7 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1975/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 kontrolės procedūrų įgyvendinimo ir kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisykles, susijusias su paramos kaimo plėtrai priemonėmis, 23 straipsnį, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją reikalaujama, jog kompleksinio paramos susiejimo taisykles pažeistų paramos gavėjas, kuris sąmoningai nesilaiko tokių taisyklių arba, nesiekdamas tokio tikslo, sutinka su galimybe, jog toks nesilaikymas gali atsirasti. Pagal Sąjungos teisę nedraudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią seniai nusistovėjusios politikos buvimo kriterijui suteikiama didelė įrodomoji galia tiek, kiek paramos gavėjui prireikus suteikiama galimybė įrodyti, jog jo elgesys nebuvo tyčinis.

Reglamento Nr. 796/2004 67 straipsnio 1 dalis ir Reglamento Nr. 1975/2006 23 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, jei kompleksinio paramos susiejimo reikalavimus pažeidžia trečiasis asmuo, atlikdamas darbus paramos gavėjo nurodymu, šis gavėjas gali būti laikomas atsakingu už šį pažeidimą, jei veikė tyčia ar aplaidžiai, pasirinkdamas ar prižiūrėdamas tą trečiąjį asmenį arba duodamas jam nurodymus, neatsižvelgiant į tai, ar tas trečiasis asmuo elgėsi tyčia arba aplaidžiai.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CJ0396:LT:HTML>

LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ

2014 m. sausio 30 d. prejudicinis sprendimas

byloje *Aboubacar Diakité prieš Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (C-285/12)

Terminai: Direktyva 2004/83/EB – Būtiniausi pabėgėlių statuso ar papildomos apsaugos statuso suteikimo standartai – Papildomą apsaugą galintis gauti asmuo – 15 straipsnio c punktas – Rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei arba fiziniam neličiamumui dėl nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto metu – *Vidaus ginkluoto konflikto* sąvoka – Autonominis aiškinimas atsižvelgiant į tarptautinę humanitarinę teisę – Vertinimo kriterijai.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
3. Užsieniečių teisinė padėtis Lietuvos Respublikoje; 3.4. Prieglobsčio suteikimas.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Nacionalinio teismo Belgijoje spręstos bylos duomenimis, A. Diakité teikė prašymus suteikti prieglobstį Belgijoje, nurodydamas, kad jo kilmės šalyje (Gvinėjoje) jam gresia represijos ir smurtas dėl dalyvavimo judėjimuose, kuriais buvo protestuojama prieš dabartinę valdžią. *Commissaire général* kelis kartus atsisakė suteikti A. Diakité pabėgėlio statusą ir papildomą apsaugą. Šiuos sprendimus patvirtino *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių bylų taryba). Paskutinis *Conseil du contentieux des étrangers* sprendimas nesuteikti papildomos apsaugos motyvuotas tuo, kad Gvinėjoje nevyko ginkluotas konfliktas. A. Diakité kasaciniu skundu kreipėsi į *Conseil d'État* (Valstybės taryba). Skunde jis kritikavo *Conseil du contentieux des étrangers* sprendimą dėl to, kad siekiant nustatyti, ar įvykdyta 1980 m. gruodžio 15 d. įstatymo 48/4 straipsnio 2 dalyje reikalaujama ginkluoto konflikto sąlyga, šiame sprendime remtasi Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusiajai Jugoslavijai suformuluota *ginkluoto konflikto* sąvoka.

Conseil d'État nagrinėjamoje byloje nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą. Klausimo esmė yra tai, ar 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304) (toliau – ir Direktyva) 15 straipsnio c punktas aiškintinas taip, kad vidaus ginkluoto konflikto buvimas turi būti vertinamas pagal tarptautinėje humanitarinėje teisėje įtvirtintus kriterijus, o jeigu atsakymas būtų neigiamas, kokiais kriterijais reikia vadovautis vertinant tokio konflikto buvimą, kai reikia nustatyti, ar trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės gali būti suteikiama papildoma apsauga.

Dėl vidaus ginkluoto konflikto apibrėžimo pagal Direktyvą 2004/83/EB

Teisingumo Teismas pirmiausia konstatavo, kad ES teisės aktų leidėjas Direktyvoje pavartojo terminą *tarptautinis ar vidaus ginkluotas konfliktas*, kuris skiriasi nuo pagrindinių sąvokų, įtvirtintų tarptautinėje humanitarinėje teisėje, kur išskiriami *tarptautiniai ginkluoti konfliktai* ir *netarptautinio pobūdžio ginkluoti konfliktai* (20 punktas). Teisės aktų leidėjas siekė papildomą apsaugą tokiems asmenims suteikti ne tik tarptautinių ginkluotų konfliktų ir netarptautinio pobūdžio ginkluotų konfliktų atveju, kaip jie apibrėžiami tarptautinėje humanitarinėje teisėje, bet ir vidaus ginkluotų konfliktų atveju, jeigu jiems būdingas nesirenkamasis smurtas (angl. *indiscriminate violence*). Tam nebūtinai turi būti tenkinami visi kriterijai, nurodyti keturioms Ženevos konvencijoms bendrame 3 straipsnyje ir 1977 m. birželio 8 d. II papildomo protokolo 1 straipsnio 1 dalyje, kurioje šis straipsnis išplėtojamas ir papildomas (21 punktas). Tarptautinėje humanitarinėje teisėje vartojamos *ginkluoto konflikto* sąvokos apibrėžtimis nesiekama nustatyti atvejų, kai tokia apsauga būtina ir ją turėtų suteikti kompetentingos valstybių narių institucijos (23 punktas).

Teisingumo Teismas pabrėžė, kad tarptautinėje humanitarinėje teisėje ir Direktyvoje numatyta papildoma apsauga siekiama skirtingų tikslų ir nustatyti aiškiai atskirti apsaugos mechanizmai (24 punktas). Direktyvoje *vidaus ginkluoto konflikto* sąvoka neapibrėžta, šio termino reikšmė ir apimtis, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, turi būti nustatyta pagal jos įprastą reikšmę bendrinėje kalboje, atsižvelgiant į kontekstą, kuriame ji vartojama, ir teisės aktų, kuriuose ji įtvirtinta, tikslus (27 punktas). Remiantis įprasta reikšme bendrinėje kalboje, *vidaus ginkluoto konflikto* sąvoka reiškia tokią situaciją, kai tam tikros valstybės reguliariosios pajėgos susiremia su viena ar keliomis ginkluotomis grupėmis arba kai susiremia dvi ar daugiau ginkluotų grupių (28 punktas). Vidaus ginkluoto konflikto buvimas galės lemti sprendimą suteikti papildomą apsaugą, tik jeigu tam tikros valstybės reguliariųjų pajėgų ir vienos ar kelių ginkluotų grupių arba dviejų ar daugiau ginkluotų grupių susidūrimai būtų išimtinai laikomi keliančiais rimtą ir asmeninę grėsmę papildomos apsaugos prašytojo gyvybei arba fiziniam neliečiamumui, kaip nurodyta Direktyvos 15 straipsnio c punkte, nes jiems būdingas nesirenkamojo smurto laipsnis pasiekia tokį didelį mastą, kad galima pagrįstai manyti, jog jei civilis būtų grąžintas į atitinkamą šalį arba tam tikrais atvejais į atitinkamą regioną, vien dėl buvimo toje teritorijoje jam iškiltų realus pavojus patirti minėtą grėsmę (30 punktas).

Nagrinėjant papildomos apsaugos prašymą nebūtina specialiai įvertinti tokių susidūrimų intensyvumo, kad nepaisant smurto laipsnio įvertinimo, būtų galima nustatyti, ar įvykdyta ginkluoto konflikto buvimo sąlyga (32 punktas). Todėl ginkluoto konflikto buvimo konstatavimas negali priklausyti nuo tam tikro konfliktuojančių ginkluotųjų pajėgų organizacijos lygio arba konkrečios konflikto trukmės, nes tam pakanka, kad šių ginkluotųjų pajėgų susidūrimai sukeltų šio sprendimo 30 punkte nurodytą smurto laipsnį, dėl kurio prašytojui, kuriam kyla realus pavojus patirti rimtą ir asmeninę grėsmę savo gyvybei ir fiziniam neliečiamumui, tikrai prireikia tarptautinės apsaugos (34 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė:

2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad siekiant taikyti šią nuostatą, ginkluoto konflikto buvimas turi būti pripažintas, kai tam tikros valstybės reguliariosios pajėgos susiremia su viena ar keliomis ginkluotomis grupėmis arba kai susiremia dvi ar daugiau ginkluotų grupių, nereikalaujant, kad šis konfliktas galėtų būti kvalifikuotas kaip netarptautinio pobūdžio ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę, o ginkluotųjų susidūrimų intensyvumas, konfliktuojančių ginkluotųjų pajėgų organizacijos lygis arba konflikto trukmė būtų vertinami atskirai nuo tam tikroje teritorijoje vyraujančio smurto laipsnio.

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=147061&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=484351>

KONKURENCIJA

2014 m. vasario 27 d. sprendimas byloje *Europos Komisija prieš EnBW Energie Baden-Württemberg AG* (C-365/12 P)

Terminai: Apeliacinis skundas – Reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 – Galimybė susipažinti su institucijų dokumentais – Su EB 81 straipsnio taikymo procedūra susiję dokumentai – Reglamentai (EB) Nr. 1/2003 ir (EB) Nr. 773/2004 – Atsisakymas leisti susipažinti su dokumentais – Su tyrimų tikslų, komercinių interesų ir sprendimų priėmimo proceso apsauga susijusios išimtys – Suinteresuotosios institucijos pareiga atlikti konkretų ir individualų dokumentų, dėl kurių pateiktas prašymas leisti susipažinti, turinio tyrimą.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi: 7. Konkurencija; 7.6. Konkurencijos tarybos įgaliojimai, teisės ir pareigos.

Teisingumo Teismas konstatavo:

EnBW Energie Baden-Württemberg AG (toliau – ir *EnBW*) yra energijos skirstymo įmonė. Ši įmonė teigia patyrusi žalą dėl skirstomųjų įrenginių su dujų izoliacija gamintojų kartelio (toliau – Kartelis), dėl kurio buvo jį sudariusiems ūkio subjektams 2007 m. sausio 24 d. Europos Komisijos (toliau – ir Komisija) sprendimu C(2006) skirta sankcija. Tarp šių gamintojų buvo *Siemens AG* ir *ABB Ltd.* 2007 m. lapkričio 9 d. *EnBW*, remdamasi Reglamentu Nr. 1049/2001, paprašė Komisijos leisti susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su procedūra, per kurią buvo priimtas minėtas Komisijos sprendimas dėl Kartelio. 2008 m. birželio 16 d. Komisija priėmė sprendimą, kuriuo tokį prašymą atmetė.

EnBW pateikė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo. Bendrasis Teismas panaikino ginčijamą Komisijos sprendimą. Teismas padarė išvadą, kad taikydama Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje nustatytą su tyrimų tikslų apsauga susijusią išimtį Komisija galėjo pagal kategorijas tirti tik prie 3 kategorijos priskiriamus dokumentus. Todėl reikia panaikinti ginčijamą sprendimą tiek, kiek juo atsisakyta leisti susipažinti su prie 1, 2 ir 4 kategorijų bei 5 kategorijos a punkto priskirtais dokumentais. Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnyje esančios teisės susipažinti su dokumentais išimtys, kiek jomis nukrypstama nuo bendrojo kuo platesnės galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais principo, turi būti aiškinamos ir taikomos griežtai. Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad neatlikusi konkretaus ir individualaus kiekvieno dokumento tyrimo, Komisija negalėjo preziumuoti, kad dėl visų *EnBW* prašomų dokumentų taikoma Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje numatyta išimtis, susijusi su tyrimų veiklos apsauga. Komisija pateikė apeliacinį skundą.

Dėl teisės susipažinti su tyrimo dėl konkurencijos teisės pažeidimo medžiaga, siekiant ją panaudoti byloje dėl žalos, kylančios iš konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo

Teisingumo Teismas priminė, kad pagal EB 255 straipsnio 1 ir 2 dalis visi ES piliečiai ir visi fiziniai ar juridiniai asmenys, gyvenantys ar turintys registruotą buveinę valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su ES institucijų dokumentais, laikydamiesi EB 251 straipsnyje nurodyta tvarka nustatytų principų bei sąlygų. Reglamentu Nr. 1049/2001 siekiama suteikti visuomenei kuo platesnę teisę susipažinti su institucijų dokumentais. Iš šio reglamento 4 straipsnio, nustatančio su tuo susijusių išimčių sistemą, matyti, kad šiai teisei susipažinti su dokumentais taikomi tam tikri apribojimai, pagrįsti viešojo ar privataus intereso pagrindais (61 punktas). Remiantis Komisijos nurodytomis išimtimis, t. y. išvardytomis Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies pirmoje ir trečioje įtraukose bei šio reglamento 4 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje, institucijos nesuteikia galimybės susipažinti su dokumentais, viena vertus, jeigu dėl to nukentėtų konkrečių fizinių arba juridinių asmenų komercinių interesų apsauga arba inspekcijų, tyrimo ir audito tikslų apsauga, ir kita vertus, su dokumentais, kuriuose pareikšta vidaus reikmėms skirta nuomonė, esanti svarstymų ir preliminarių konsultacijų minimos institucijos viduje dalimi, jeigu dokumento atskleidimas rimtai pakenktų institucijos sprendimų priėmimo procesui, nebent atskleidimo reikalautų viršesnis viešasis interesas (62 punktas).

Teisingumo Teismas konstatavo, kad Reglamentu Nr. 1049/2001 siekiama suteikti visuomenei kuo platesnę teisę susipažinti su atitinkamų institucijų dokumentais (82 punktas). Vis dėlto šio reglamento 4 straipsnyje numatytos teisės susipažinti su dokumentais išimties tuo atveju, kai dokumentai, dėl kurių pateiktas prašymas susipažinti, patenka į konkrečią Sąjungos teisės sritį, pavyzdžiui, EB (šiuo metu – Sutarties dėl Europos Sąjungos Veikimo (toliau – ir SESV) 101 straipsnis) 81 straipsnio (šiuo metu SESV 101 straipsnio) taikymo procedūrą, negali būti aiškinamos neatsižvelgiant į specialias galimybes susipažinti su šiais dokumentais reglamentuojančias taisykles. Tokios taisyklės numatytos reglamentuose Nr. 1/2003 ir Nr. 773/2004. Šių dviejų reglamentų tikslai aptariamoje srityje skiriasi nuo Reglamento Nr. 1049/2001. Jais siekiama ne kuo labiau palengvinti teisės susipažinti su dokumentais įgyvendinimą ir skatinti gerą administracinę praktiką, užtikrinant kuo didesnę viešųjų valdžios institucijų sprendimų priėmimo procedūros ir informacijos, kuria grindžiami jų sprendimai, skaidrumą. Jais siekiama garantuoti atitinkamų šalių teisę į gynybą ir kruopštų skundų nagrinėjimą, kartu užtikrinant profesinę paslaptį vykdant EB 81 straipsnio taikymo procedūras (83 punktas).

Teisingumo Teismas nurodė, kad bendro pobūdžio prieiga prie dokumentų, sudarančių su EB 81 straipsnio taikymu susijusią bylą pagal Reglamentą Nr. 1049/2001, galėtų kelti pavojų pusiausvyrai, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė užtikrinti priimdamas reglamentus Nr. 1/2003 ir Nr. 773/2004, tarp koncentracijoje dalyvaujančios įmonės pareigos pateikti Komisijai galbūt opią komercinę informaciją, kad ši galėtų įvertinti, ar tai koncentracija ir ar ji suderinama su minėtu straipsniu, ir kita vertus, sustiprintos taip Komisijai pateiktos informacijos, susijusios su profesine ir verslo paslaptimi, apsaugos garantijos (90 punktas). Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies pirmoje ir trečioje įtraukose numatytų išimčių taikymo tikslais neatlikusi konkrečiau ir individualaus kiekvieno su EB 81 straipsnio taikymo procedūra susijusioje byloje esančio dokumento tyrimo Komisija turi teisę preziumuoti, kad atskleidus šiuos dokumentus būtų pakenkta komerciniams su tokia procedūra susijusių įmonių interesams bei su ja susijusių tyrimų veiklos tikslų apsaugai (93 punktas). Nesvarbu, kad reglamentuose Nr. 1/2003 ir Nr. 773/2004 numatytais teisės susipažinti su dokumentais apribojimais reikalaujama atlikti atskirą kiekvieno atvejo vertinimą. Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, lemiamą aplinkybę yra ta, kad šiuose reglamentuose numatytos griežtos, vykstant EB 81 straipsnio taikymo procedūrai, gautos ar nustatytos informacijos tvarkymo taisyklės (95 punktas).

Kiekvienas asmuo turi teisę reikalauti atlyginti žalą, kurią jis patyrė dėl EB 81 straipsnio pažeidimo. Tokia teisė sustiprina Sąjungos konkurencijos taisyklių efektyvumą ir gali reikšmingai prisidėti prie veiksmingos konkurencijos Sąjungoje išlaikymo (104 punktas). Vis dėlto tokie bendri argumentai negalėtų būti svarbesni nei pagrindai, pateisinantys atsisakymą atskleisti nagrinėjamus dokumentus (105 punktas). Kiekvienas asmuo, kuris siekia, kad jam būtų atlyginta žala, patirta dėl EB 81 (SESV 101) straipsnio pažeidimo, privalo įrodyti, kodėl jam būtina susipažinti su vienu ar kitu Komisijos bylą sudarančiu dokumentu, kad Komisija galėtų kiekvienu konkrečiu atveju atskirai pasverti interesus, pagrindžiančius tokių dokumentų atskleidimą ir jų apsaugą, atsižvelgdama į visas svarbias bylos aplinkybes (107 punktas). Nesant tokios būtinybės, suinteresuotumas, kad būtų atlyginta dėl EB 81 straipsnio pažeidimo patirta žala, negali būti laikomas viršesniu viešuoju interesu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalį (108 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendė:

1. Panaikinti 2012 m. gegužės 22 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *EnBW Energie Baden-Württemberg prieš Komisiją* (T-344/08).

2. Panaikinti 2008 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimą SG.E.3/MV/psi D (2008) 4931, kuriuo atmetas *EnBW Energie Baden-Württemberg AG* prašymas leisti susipažinti su bylos COMP/F/38.899 – Skirstomieji įrenginiai su dujų izoliacija – dokumentais tiek, kiek jame Europos Komisija nepriėmė sprendimo dėl *EnBW Energie Baden-Württemberg AG* prašymo leisti susipažinti su bylos dokumentais, priskirtais prie 5 kategorijos b punkto.

3. Atmesti likusią *EnBW Energie Baden-Württemberg AG* Bendrajame Teisme pareikšto ieškinio byloje T-344/08 dalį.

4. Europos Komisija ir *EnBW Energie Baden-Württemberg AG* padengia savo patirtas bylinėjimosi išlaidas.

5. Švedijos Karalystė, *Siemens AG* ir *ABB Ltd* padengia savo patirtas bylinėjimosi išlaidas.

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=148392&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=88004>

APLINKA

2014 m. sausio 23 d. prejudicinis sprendimas
byloje *Mattia Manzi ir Compagnia Naviera Orchestra prieš Capitaneria di Porto di Genova*
(C-537/11)

Terminai: Jūrų transportas – Direktyva 1999/32/EB – Marpol konvencija 73/78 – VI priedas – Atmosferos teršimas iš laivų – Keleiviniai laivai, kuriais teikiamos reguliariosios paslaugos – Kruiziniai laivai – Didžiausias leistinas sieros kiekis jūriniame kure – Galiojimas.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
2.7. Kiti klausimai, kylantys iš aplinkos apsaugos teisinių santykių; 37. Bylos susijusios su Europos Sąjungos teisės ir tarptautinės teisės aktų taikymu.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvos 1999/32/EB dėl sieros kiekio sumažinimo tam tikrose skystojo kuro rūšyse ir iš dalies keičiančios Direktyvą 93/12/EEB, iš dalies pakeistos 2005 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/33/EB (toliau – Direktyva 1999/32), 2 straipsnio 3g punkto ir 4a straipsnio 4 dalies išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant M. Manzi ir *Compagnia Naviera Orchestra*, vienos šalies, ir *Capitaneria di Porto di Genova* (Genujos uosto valdyba, Italija), kitos šalies, ginčą dėl administracinės baudos, jiems paskirtos už didesnę nei leistinas sieros kiekį jūriniame kure (1–2 punktai).

1973 m. lapkričio 2 d. Londone pasirašyta tarptautinė konvencija dėl teršimo iš laivų prevencijos, papildyta 1978 m. vasario 17 d. protokolu (toliau – *Marpol* konvencija 73/78), įtvirtina kovos su jūros teršimu taisyklės. 1997 m. protokolai, iš dalies keičiantys 1973 m. Konvenciją dėl teršimo iš laivų prevencijos, iš dalies pakeistą 1978 m. protokolu, pasirašytas 1997 m. rugsėjo 26 d. (toliau – 1997 m. protokolai), papildė šią konvenciją VI priedu „Atmosferos teršimo iš laivų prevencijos taisyklės“ (toliau – VI priedas). Tarp 1997 m. protokolų pasirašiusių šalių yra 25 Europos Sąjungos valstybės narės. Čekijos Respublika, Vengrija ir Austrijos Respublika nėra šio protokolo šalys. Pagrindinei bylai taikomos redakcijos VI priedo 14 taisyklės 1 punkte nustatyta, kad už SO_x išmetimo kontrolės rajonų ribų sieros kiekis jūriniame kure neturi viršyti 4,50 % masės (3–6 punktai).

Direktyvos 1999/32 2 straipsnio 3f punkte apibrėžta viena iš joje vartojamų sąvokų: „keleiviniai laivai – tai laivai, gabenantys daugiau nei 12 keleivių, kai keleiviu laikomas kiekvienas asmuo, išskyrus: i) laivo kapitoną ir įgulos narius arba bet kurį kitą asmenį, įdarbintą ar pasamdytą bet kokioms pareigoms laive ar laivo vykdomame versle, ir ii) vaikus iki vienerių metų“. Direktyvos 1999/32 2 straipsnio 3g punkte apibrėžta kita iš šioje direktyvoje vartojamų sąvokų: „reguliariosios paslaugos – tai serija keleivinių laivų maršrutų [reisų], kuriais užtikrinamas susisiektis tarp dviejų ar daugiau uostų [tarp tų pačių uostų], arba serija plaukiojimų [reisų ar kelionių serija] iš to paties ir į tą patį uostą be tarpinių sustojimų: i) pagal paskelbtą tvarkaraštį, arba ii) tokiais reguliariais ir dažniais maršrutais, kad jie sudaro aiškų grafiką“. Minėtos direktyvos 4a straipsnio 4 dalyje numatyta: „Valstybės narės imasi visų priemonių, reikalingų užtikrinti, kad nuo [2006 m. rugpjūčio 11 d.] keleiviniai laivai, reguliariai plaukiantys į bet kurį Bendrijos uostą ir iš jo, šių valstybių narių teritoriniuose vandenyse, išskirtinėse ekonominėse zonose ir taršos kontrolės zonose, nenaudos jūrinio kuro, jei jo sieros koncentracija viršys 1,5 % masės. Valstybės narės yra atsakingos už tai, kad šį reikalavimą vykdytų bent su jų vėliava plaukiojantys laivai arba su kitų šalių vėliavoms plaukiojantys laivai tol, kol jie yra šių valstybių narių uostuose.“ (9–11 punktai).

Byloje susiklostė šios faktinės aplinkybės: 2008 m. liepos 13 d. Genujos uoste *Capitaneria di Porto di Genova* nustatė, kad kruizinis laivas *MSC Orchestra*, plaukiojantis su Panamos vėliava, naudoja jūrinį kurą, kurio sudėtyje esanti siera viršija 1,5 % kuro masės. Įsakymu Nr. 166/2010 *Capitaneria di Porto di Genova* skyrė šio laivo kapitonui M. Manzi ir jo savininkei *Compagnia Naviera Orchestra* administracinę baudą už įstatyminio dekreto Nr. 152/2006 295 ir 296 straipsnių (kuriais Direktyva 1999/32 buvo perkelta į Italijos teisę) pažeidimą. M. Manzi ir *Compagnia Naviera Orchestra* apskundė šį įsakymą šiais pagrindais: Direktyva 1999/32 ir VI priedas nustato skirtingą leistiną sieros kiekį jūriniame kure; su valstybės *Marpol* konvencijos 73/78 ir 1997 m. protokolo šalies vėliava plaukiojančiam *MSC Orchestra* laivui leidžiama naudoti kurą, kurio sudėtyje esanti siera neviršija 4,5 % masės, tuo metu, kai jis yra kitos valstybės to paties protokolo šalies, nagrinėjamu atveju – Italijos Respublikos, uoste; Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalis,

taigi ir ją perkeliantis Įstatyminis dekretas Nr.152/2006, taikomi tik laivams, kuriais teikiamos „reguliariosios paslaugos“, o prie jų kruiziniai laivai nepriskiriami (13–15 punktai).

Šiomis aplinkybėmis *Tribunale di Genova* pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus: „1. Ar [Direktyvos 1999/32], priimtos atsižvelgiant, be kita ko, į [VI priedo] išgaliojimą, 4a straipsnis, nepažeidžiant sąžiningumo reikalaujančio tarptautinio principo ir lojalaus Bendrijos ir valstybių narių bendradarbiavimo principo, turi būti aiškinamas taip, kad minėtame straipsnyje numatyta sieros koncentracijos jūriniame kure 1,5 % masės riba netaikoma laivams, plaukiojantiems su valstybės, kuri nėra [Sąjungos] narė, bet yra *Marpol* konvencijos 73/78 šalis, vėliava ir esantiems valstybės narėms, VI priedo šalies, uoste? 2. Jei [Direktyvos 1999/32] 4 a straipsnis negali būti aiškinamas taip, kaip nurodyta 1 klausime, ar šis straipsnis, kiek jame numatyta naudojamo jūrinio kuro sieros koncentracijos 1,5 % masės riba keleiviniams laivams, kuriais teikiamos reguliariojo susisiekimo paslaugos iš Bendrijos uostus arba į juos, įskaitant plaukiojančius su vėliava valstybės, kuri nėra [Sąjungos] narė, bet yra [VI priedo], pagal kurią už [SO_x išmetimo kontrolės rajonų] ribų sieros kiekis neturi viršyti 4,50 % masės, šalis, yra neteisėtas, nes prieštarauja bendrajam tarptautinės teisės principui *pacta sunt servanda* ir lojalaus Bendrijos ir valstybių narių bendradarbiavimo principui, kadangi VI priedą ratifikavusias ir jo šalimis tapusias valstybes neres verčia nevykdyti išpareigojimų kitoms valstybėms [VI priedo šalims]? 3. Ar [Direktyvos 1999/32] 2 straipsnio 3g dalyje nurodyta „reguliarųjų paslaugų“ sąvoka turi būti aiškinama taip, kad kruiziniai laivai laikomi laivais, kuriais teikiamos „reguliariosios paslaugos“? (16 punktas).

Dėl Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies taikymo kruiziniams laivams

Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausė, ar kruizinis laivas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies taikymo sritį pagal „reguliariosios paslaugos“ kriterijų, nurodytą šios direktyvos 2 straipsnio 3g punkte (17 punktas).

Teisingumo Teismas konstatavo, jog tam, kad įvairiems kruiziniams laivams būtų taikomas Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalyje įtvirtintas režimas, jie turi atitikti keleiviniams laivams taikytino šios direktyvos 2 straipsnio 3g punkte numatytą „reguliarųjų paslaugų“ kriterijų; neginčijama, kad kruiziniai laivai priskiriami prie keleivinių (18 punktas). Teismas pažymėjo, jog pagal pirmą šios nuostatos sąlygą keleiviniu laivu teikiamos reguliariosios paslaugos, jeigu juo vykdoma arba „serija <...> maršrutų [reisų], kuriais užtikrinamas susisiekimas tarp dviejų ar daugiau uostų [tarp tų pačių uostų]“, arba „serija plaukiojimų iš to paties ir į tą patį uostą be tarpinių sustojimų“ (19 punktas). Pagal Direktyvos 1999/32 2 straipsnio 3g punkte įtvirtintą antrąją sąlygą, kuri papildo pirmąją, reisų ar kelionių serija keleiviniu laivu turi būti vykdoma pagal paskelbtą tvarkaraštį arba grafikui prilyginamą reguliarumą ar dažnumu (33 punktas).

Teisingumo Teismas sprendė, jog kruizinis laivas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies taikymo sritį pagal šios direktyvos 2 straipsnio 3g punkte numatytą „reguliarųjų paslaugų“ kriterijų, jeigu juo vykdomi kruizai su tarpiniais sustojimais ar be jų, pasibaigiantys išvykimo ar kitame uoste, ir šie kruizai organizuojami nustatytu dažnumu, tiksliai numatytais išvykimo bei atvykimo datomis ir iš principo – valandomis, todėl suinteresuotieji asmenys gali laisvai pasirinkti vieną ar kitą iš siūlomų skirtingų kruizų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (35 punktas).

Dėl *Marpol* konvencijos 73/78 VI priedo poveikio Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies galiojimui bei taikymo sričiai

Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės teiravosi, ar Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalis yra galiojanti atsižvelgiant į bendrąjį tarptautinės teisės principą *pacta sunt servanda* ir ESS⁹ 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą, nes ši direktyvos nuostata gali pažeisti VI priedą, taigi gali versti valstybes nares, kurios yra 1997 m. protokolo šalys, nevykdyti išpareigojimų kitoms šio protokolo šalims (36 punktas).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies galiojimo negalima vertinti pagal VI priedą, nes Sąjunga nėra *Marpol* konvencijos 73/78, įskaitant jos VI priedą, šalis ir ši jos nesaisto (pagal analogiją žr. 2008 m. birželio 3 d. Sprendimo *Intertanko ir kt.*, C-308/06, 47 ir 52 punktus) (37 punktas). Šio 4a straipsnio 4 dalies galiojimo taip pat negalima nagrinėti pagal bendrąjį tarptautinės teisės principą *pacta sunt servanda*, nes šis privalomasis principas taikomas tik tiems tarptautinės teisės

⁹ Europos Sąjungos Sutartis.

subjektams, kurie yra atitinkamos tarptautinės sutarties susitariančiosios šalys ir dėl to yra jos saistomi (38 punktas). Be to, neatrodo, kad VI priedas apimtų bendrojoje tarptautinėje teisėje nusistovėjusias paprotines normas, kurios, kaip tokios, saisto Sąjungos institucijas ir yra Sąjungos teisinės sistemos dalis (šiuo klausimu žr. 2010 m. vasario 25 d. Sprendimo *Brita*, C-386/08, 42 punktą) (39 punktas). Galiausiai Teismas konstatavo, kad minėto Sprendimo *Intertanko ir kt.* 47–52 punktuose minimi principai, iš kurių išplaukia, kad Direktyvos 1999/32 galiojimo negalima nagrinėti pagal VI priedą, neturėtų būti apeiti remiantis tariamu ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo pažeidimu (40 punktas). Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas sprendė, jog Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies galiojimo negalima nagrinėti pagal bendrąjį tarptautinės teisės principą *pacta sunt servanda* ar ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą remiantis tuo, kad ši direktyvos nuostata gali pažeisti VI priedą ir taip versti valstybes nares, kurios yra 1997 m. protokolo šalys, nevykdyti įsipareigojimų kitoms šio protokolo šalims (41 punktas).

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiravosi dėl VI priedo poveikio Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalies taikymo sričiai atsižvelgiant į bendrosios tarptautinės teisės principą, kuriuo reikalaujama sąžiningai vykdyti ir aiškinti tarptautines sutartis (42 punktas).

Sprendime priminta, jog Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad net jei tarptautinė sutartis nesaisto Sąjungos, aplinkybė, kad visos valstybės narės yra jos susitariančiosios šalys, gali turėti padarinių Sąjungos teisės, visų pirma tų jos antrinės teisės nuostatų, kurios patenka į tokios sutarties taikymo sritį, aiškinimui. Taigi, Teisingumo Teismas šias nuostatas turi aiškinti atsižvelgdamas į šią sutartį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Intertanko ir kt.* 49–52 punktus). (45 punktas). Teismas pabrėžė, jog šia teismų praktika negalima vadovautis tokiu atveju, kai tik tam tikros Sąjungos valstybės narės yra tarptautinės sutarties susitariančiosios šalys, o kitos valstybės narės – nėra (46 punktas). Teisingumo Teismas išaiškino, jog jei aiškinant antrinės teisės nuostatas būtų atsižvelgiama į tarptautinę sutartimi, saistančia ne visas valstybes nares, nustatytą pareigą, šios pareigos taikymo sritis būtų išplėsta į ją įtraukiant tas valstybes nares, kurios nėra tokios sutarties susitariančiosios šalys. Tačiau tokias valstybes nares reikia laikyti „trečiosiomis šalimis“ tokios sutarties atžvilgiu. Be to, toks taikymo srities išplėtimas nesuderinamas su bendroju tarptautinės teisės principu, kad sutartys turi santykinį poveikį, pagal kurį jos neįpareigoja trečiųjų šalių ir nesuteikia joms teisių (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*) (47 punktas). Be to, toks antrinės teisės aiškinimas neatitiktų ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo (49 punktas).

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog nagrinėjamu atveju 1997 m. protokolas yra tarptautinė sutartis ir tik kai kurios Sąjungos valstybės narės yra jos susitariančiosios šalys (50 punktas). Taigi, aiškindamas Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 dalį Teisingumo Teismas neturi atsižvelgti į VI priedą ir, be kita ko, į jo 14 taisyklės 1 punktą (51 punktas). Atsižvelgęs į tai, kas išdėstyta, Teismas konstatavo, kad Teisingumo Teismui nepriklauso spręsti, koks yra VI priedo poveikis Direktyvos 1999/32 4a straipsnio 4 daliai (52 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė:

1. Kruizinis laivas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, patenka į 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvos 1999/32/EB dėl sieros kiekio sumažinimo tam tikrose skystojo kuro rūšyse ir iš dalies keičiančios Direktyvą 93/12/EEB, iš dalies pakeistos 2005 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/33/EB, 4a straipsnio 4 dalies taikymo sritį pagal šios direktyvos 2 straipsnio 3g punkte numatytą „reguliarųjų paslaugų“ kriterijų, jeigu juo vykdomi kruizai su tarpiniais sustojimais ar be jų, pasibaigiantys išvykimo ar kitame uoste, ir šie kruizai organizuojami nustatytu dažnumu, tiksliai numatytomis išvykimo bei atvykimo datomis ir iš principo – valandomis, todėl suinteresuotieji asmenys gali laisvai pasirinkti vieną ar kitą iš siūlomų skirtingų kruizų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

2. Direktyvos 1999/32, iš dalies pakeistos Direktyva 2005/33, 4a straipsnio 4 dalies galiojimo negalima nagrinėti pagal bendrąjį tarptautinės teisės principą *pacta sunt servanda* ar ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą remiantis tuo, kad ši direktyvos nuostata gali pažeisti 1973 m. lapkričio 2 d. Londone pasirašytą tarptautinę konvenciją dėl teršimo iš laivų prevencijos, papildytą 1978 m. vasario 17 d. protokolu, ir taip versti valstybes nares, kurios yra 1973 m. tarptautinės konvencijos dėl teršimo iš laivų prevencijos, papildytos 1997 m. rugsėjo 26 d. Londone pasirašytu 1978 m. protokolu, šalys, nevykdyti įsipareigojimų kitoms šio protokolo šalims.

3. Europos Sąjungos Teisingumo Teismui nepriklauso spręsti, koks yra VI priedo poveikis Direktyvos 1999/32, iš dalies pakeistos Direktyva 2005/33/EB, 4a straipsnio 4 daliai.

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=146688&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=207735>
